

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล สถาบันเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

Factors Related to Ethical Leadership of Nursing Students at a Private Institution in Pathum Thani Province

ฟารีดา คชฤทธิ์¹ ฌัก จุมพลพงษ์¹ วลัยนารี พรมลา¹

Fareeda Korcharit¹, Napak Chumponpong¹, Walainaree Pommala¹

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี Faculty of Nursing, Pathumthani University

Corresponding author, Napak Chumponpong, Email: napak2550@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลสถาบันเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และแบบสอบถามสภาพแวดล้อม ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมรายข้อมีค่าระหว่าง 0.67-1.00 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและสภาพแวดล้อมมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .89 และ .93 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M 4.37, SD 1.80) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความกตัญญู (M 4.49, SD 1.08) รองลงมา คือ ด้านความซื่อสัตย์ (M 4.40, SD 1.08) 2) ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .001$ (r .655, .638, และ .478 ตามลำดับ) ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้กับนักศึกษา

คำสำคัญ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม นักศึกษาพยาบาล สภาพแวดล้อม

Abstract

This survey research aimed to investigate ethical leadership and the factors related to ethical leadership among nursing students at a private institution in Pathum Thani Province. The sample consisted of 212 nursing students from the 1st to 4th years. The instrument included an ethical leadership questionnaire, and an

environmental factors questionnaire. The index of item-objective of the ethical leadership questionnaire was ranged from 0.67 to 1.00, and the reliability of the ethical leadership and environmental factors questionnaire was evaluated using Cronbach's alpha coefficients, which were .89 and .93, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and Pearson's product moment correlation coefficient for correlation analysis.

The findings revealed that 1) the overall mean score of ethical leadership among nursing students was at the highest level (M 4.37, SD 1.80). All subscales were also rated at the highest level. The highest mean score was found in the domain of gratitude (M 4.49, SD 1.08), followed by honesty (M 4.40, SD 1.08). 2) Environmental factors—family, peer group, and educational institution—were found to have a moderate positive correlation with ethical leadership, with statistical significance at $p < .001$ ($r = .655, .638, .478$, respectively). Therefore, educational institutions should create a supportive environment that fosters the development of ethical leadership among students.

Keywords ethical leadership, nursing student, environment

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้เป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการจูงใจบุคคลให้กระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งคุณสมบัติที่ดีของผู้ผู้นำในโลกยุคใหม่ที่จะประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมคือการแสดงออกที่ยึดหลักการครองตน ครองคน และครองงานตามมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่นในการปฏิบัติตนที่ดีงาม การยึดมั่นในหลักศาสนา มีคุณธรรมประจำใจ รักษาระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย และดำเนินชีวิตตามมาตรฐานค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม (ดอกแก้ว มะโนมัย และคณะ, 2567) การเข้าสู่ยุคสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งด้านสภาพเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม มีการแก่งแย่ง

แข่งขัน จึงดิ้นรนกันสูง เพื่อความอยู่รอด จึงเป็นผลให้คนมีโอกาสขาดคุณธรรม (กิ่งดาว การะเกด, พรพรรณ ศรีโสภา, มณีรัตน์ แสนทับพระ, จุไรรัตน์ ชลกร โขติทรัพย์, และงามเอก ลำมะนา, 2561) และในขณะเดียวกันคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมถูกมองว่าลดลงอย่างน่าตกใจ เห็นได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามข่าวรายวัน ไม่ว่าจะเป็นการฆาตกรรม ยาเสพติด ปล้นชิงวิ่งราว ฆ่าข่มขืน หรือแม้แต่การทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการหรือนักการเมือง (สุกรี บุญเทพ และหมัดเฟาชี รุบามา, 2563)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นได้ทั้งคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาผ่านกระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการ หรือการแสดงให้เห็นค่านิยมที่ผู้นำหรือผู้บริหารใช้เป็นหลักในการตัดสินใจ และมีส่วนช่วยในการทำให้ผู้ตามปฏิบัติตามเพื่อการบรรลุเป้าหมายได้ (จุฑาทิพย์ สรวังสุวรรณ, 2562) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเน้นให้นักศึกษาภาครรัฐและ

เอกชน มีการแสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม อันจะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแรงบันดาลใจ ในความประพฤติต่าง ๆ ของผู้ตาม โดยผู้นำ สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้อง กับความต้องการของผู้ตามในด้านความต้องการ และค่านิยม ซึ่งเมื่อนักศึกษามีบทบาทและภาวะ ผู้นำที่เหมาะสมต่อการศึกษาในสถานศึกษา ก็จะเป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นผู้นำซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญ ในการขับเคลื่อนการศึกษาด้วยเช่นกัน (วิริยาภรณ์ แสสนสมรส, วิภารัตน์ ынดิษฐ์, นิสากร เขวารัตน์, อมรรัตน์ สว่างเกตุ, และนพวรรณ ดวงจันทร์, 2560)

จากปัญหาความเสื่อมโทรมทางคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมไทย อาจส่งผลกระทบต่อ คุณภาพชีวิตและการพัฒนานักเรียน นิสิต/ นักศึกษา เนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กลับมีสิ่งหนึ่งที่สวนทางซึ่งก็คือหลัก คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลในสังคมปัจจุบันที่ ลดน้อยลง (วิริยาภรณ์ แสสนสมรส และคณะ, 2560) ดังนั้นกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (2565) จึงให้ความสำคัญกับการมี คุณธรรมและจริยธรรมของบัณฑิตที่จะจบ การศึกษา และได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้าน จริยธรรมให้เป็นผลลัพธ์ 1 ใน 4 ด้านของผลลัพธ์ การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา กอปรกับคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย ปทุมธานีมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีภาวะ ผู้นำ อ่อนน้อม และมีจิตอาสา ผู้วิจัยในบทบาท อาจารย์จึงให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา พบเพียง การศึกษาในกลุ่มนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ จริยธรรมต่อตนเอง จริยธรรม ผู้อื่น และจริยธรรมต่อสังคม (จุฑาทิพย์ สว่าง สุวรรณ, 2562) ซึ่งภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ นักศึกษาพยาบาลในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ดึงม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม โดย กรอบแนวคิดในการศึกษาได้มาจากการ สังเคราะห์งานวิจัยด้านพฤติกรรมจริยธรรมของ นักศึกษา พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมประกอบด้วย หลายองค์ประกอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความ ซื่อสัตย์ ความมีวินัย การเคารพศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ การตัดสินใจปัญหาเชิงจริยธรรม และเจตคติ ต่อวิชาชีพการพยาบาล (วิสัย คะตา, 2563) และ การศึกษาจริยธรรมวิชาชีพพยาบาลตามมุมมอง ของผู้บริหารทางการแพทย์มี 10 เรื่อง ได้แก่ การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ความซื่อสัตย์ ความอาทร ต่อผู้ป่วย การช่วยเหลือโดยไม่รับสิ่งตอบแทน การมีระเบียบวินัย การเสียสละ การมีพฤติกรรม บริการและมีใจบริการที่ดี การดูแลผู้ใช้บริการ อย่างเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ ความ รับผิดชอบ และการรักษาความลับ (มณี อาภา นันท์กุล, วรรณภา ประไพพานิช, สุปาณี เสนาดิษฐ์, และพิศสมัย ורתัย, 2557) นอกจากนี้ การศึกษาของศรีสุดา งามขำ และมธุรดา บรรจง การ (2563) กล่าวว่าพฤติกรรมจริยธรรมของ นักศึกษาประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความ ซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวที ความ

มีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี ความ
ประหยัด ความยุติธรรม ความอดุสาหะ และความ
เมตตากรุณา ซึ่งแต่ละประเด็นของพฤติกรรม
จริยธรรมมีความแตกต่างกันในแต่ละบริบท

นอกจากนี้การทบทวนวรรณกรรม
เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรม
จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า
สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน (r 0.56) ด้าน
ครอบครัว (r 0.50) และด้านสถานศึกษา (r 0.56)
มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับ
พฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ (ปี
ยะนันท์ นามกุล, 2561) ในขณะที่การศึกษาของ
แม่ชีปณิศาภา เณรน้อย (2561) ที่ศึกษาในกลุ่ม
นักศึกษามหาพยาบาลดิเรวีวิทยาลัยฯ พบว่า
ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนไม่มีผลต่อการปฏิบัติ
ตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา แต่
สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีผลต่อการปฏิบัติ
ตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา โดย
การศึกษาของรุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล, วิชุดา กิจจร
ธรรม, สุรีพร อนุศาสนนันท์, พิภูล เอกวางกูร,
และจันทร์เพ็ญ ตั้งจิตเรจริญกุล (2560) พบว่า ปัจจัย
ที่ส่งผลกระทบต่อคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของ
นักศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย คือ การปลูกฝัง
คุณธรรมจริยธรรมผ่านสถาบันการศึกษา ในขณะที่
การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านสถาบันการ
ศึกษาไม่สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
ของนักศึกษาได้ (โสภิต ทวีพงศากร, วันดี วณะ
ถาวรชัย, ยงชัน ชิน, และอนุชา มาเรียน, 2564)

แม้การศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
เชิงจริยธรรมของนักศึกษามีจำกัด โดยค้นพบเพียง
หนึ่งการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

(จุฑาทิพย์ สรวิงสุวรรณ, 2562) ส่วนการศึกษาใน
กลุ่มนักศึกษาพยาบาล ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัย
เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสดงออกด้านคุณธรรม
จริยธรรม อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการแสดงออก
ทางจริยธรรมดังกล่าวสอดคล้องกับนิยามของภาวะ
ผู้นำเชิงจริยธรรมในการศึกษาครั้งนี้ และสอดคล้อง
กับอัตลักษณ์บัณฑิตของสถาบันการศึกษาด้าน
สังกัดของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ
ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิง
จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล เพื่อนำไป
วางแผนพัฒนาพฤติกรรม/คุณลักษณะของบัณฑิต
ให้มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม อันจะเป็นประโยชน์
ในการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ
นักศึกษาพยาบาลสถาบันเอกชนแห่งหนึ่งใน
จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล
สถาบันเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

สมมุติฐานการวิจัย

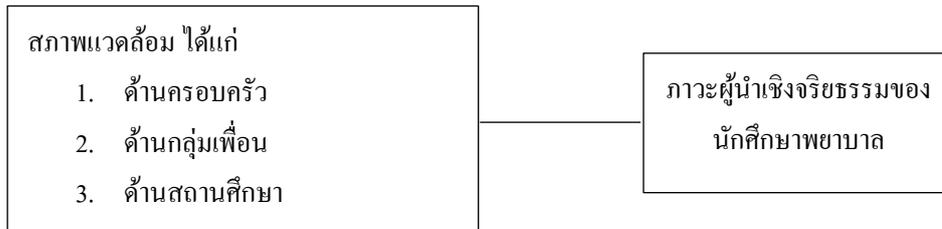
ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้าน
ครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านสถานศึกษา มี
ความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ
นักศึกษาพยาบาล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์กรอบแนวคิดจากการ
ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมการแสดงออกด้านจริยธรรม ซึ่งเป็น

พฤติกรรมที่สอดคล้องตามนิยามของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มาเป็นแนวทางในการพัฒนา (มณี อานันท์กุล และคณะ, 2557; วิริยาภรณ์ แสนสมรส และคณะ, 2560; วิสัย คตะตา, 2563; ศรีสุดา งามขำ และมธุรดา บรรจงการ, 2563) โดยปัจจัย

ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมในครอบครัว ในกลุ่มเพื่อน และในสถานศึกษา มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 448 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ทั้งเพศชายและหญิง ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 และความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 212 คน กำหนดสัดส่วนและสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปี (proportional random sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน ได้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 62

คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 49 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 49 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 52 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี อาชีพผู้ปกครอง และสถานะของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบสอบถามของศรีสุดา งามขำ และมธุรดา บรรจงการ (2563) ร่วมกับการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 32 ข้อ ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความเมตตา จำนวน 4 ข้อ ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 4 ข้อ ด้านความเสียสละ จำนวน 3 ข้อ ด้านความยุติธรรม จำนวน 4 ข้อ ด้านความสามัคคี จำนวน 3 ข้อ ด้านเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จำนวน 4 ข้อ ด้านความรับผิดชอบ จำนวน

4 ข้อ ด้านความมีวินัย จำนวน 3 ข้อ และด้านความกตัญญู จำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัด (Likert scale) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด (5) เห็นด้วยมาก (4) เห็นด้วยปานกลาง (3) เห็นด้วยน้อย (2) และเห็นด้วยน้อยที่สุด (1) การแปลผลโดยนำคะแนนมารวมและหาค่าเฉลี่ยและแบ่งเป็น 5 ระดับ (Best, 1970) ได้แก่ มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมระดับมากที่สุด (M 4.21-5.00) มาก (M 3.41-4.20) ปานกลาง (M 2.61-3.40) น้อย (M 1.81-2.60) และน้อยที่สุด (M 1.00-1.80)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของปิยะนันท์ นามกุล (2561) จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว จำนวน 3 ข้อ สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน จำนวน 4 ข้อ สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา จำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัด (Likert Scale) ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด (5) เห็นด้วยมาก (4) เห็นด้วยปานกลาง (3) เห็นด้วยน้อย (2) และเห็นด้วยน้อยที่สุด (1) การแปลผลโดยนำคะแนนมารวมและหาค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ระดับมากที่สุด (M 4.21-5.00) มาก (M 3.41-4.20) ปานกลาง (M 2.61-3.40) น้อย (M 1.81-2.60) และน้อยที่สุด (M 1.00-1.80)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้คะแนนความสอดคล้องของเนื้อหา (index of item-objective: IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามกับนักศึกษาพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและสภาพแวดล้อม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbrach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .89 และ .93 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยขออนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี วันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2566 รับรองโครงการวิจัย เลขที่ PTU-REC 013/2566 จึงเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอธิบายวัตถุประสงค์และการดำเนินการวิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตอบข้อสงสัย รวมถึงผลกระทบที่อาจได้รับพร้อมให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อแสดงความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำเสนอรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม และผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ไม่มีการระบุตัวอย่างเป็นรายบุคคล และทำลายเอกสารเมื่อปิดเล่มโครงการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ เมื่อได้รับอนุญาตจึงประสานงานกับอาจารย์ประจำชั้นและนักพบนักศึกษาแต่ละชั้นปีเพื่อทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง หลังจากได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแนะนำตัวเองกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการทำวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างสมัครใจจึงให้ลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยพร้อมทั้งพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างตลอดการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่าง

ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้เวลาประมาณ 30-40 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านสถานศึกษา และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) เนื่องจากข้อมูลตัวแปรทั้งหมดมีการกระจายแบบโค้งปกติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.34 มีอายุระหว่าง 19-21 ปี มากที่สุด ร้อยละ 47.17 ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 มากที่สุด ร้อยละ 29.46 ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 47.17 และส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 80.19

2. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด (M 4.37, SD 1.80) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คะแนนเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านความกตัญญู (M 4.49, SD 1.08) ความซื่อสัตย์ (M 4.40, SD 1.08) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (M 4.40, SD 1.64) ความเสียสละ (M 4.40, SD 1.61) ความมีวินัย (M 4.40, SD 1.71) ความยุติธรรม (M 4.39, SD 2.14) ความรับผิดชอบ (M 4.31, SD 1.65) ความสามัคคี (M 4.30, SD 2.17) และความเมตตา (M 4.30, SD 2.12)

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M 4.29, SD 1.82) เมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านครอบครัว และด้านกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด (M 4.38, SD 1.56 และ M 4.35, SD 2.06 ตามลำดับ) ส่วนด้านสถานศึกษามีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก (M 4.15, SD 1.84)

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ ($r = .655, .638, .478$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล (n =212)

ตัวแปร	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว	.655	.000	ปานกลาง
สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน	.638	.000	ปานกลาง
สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา	.478	.000	ปานกลาง

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับมากที่สุด (M 4.37, SD 1.80) โดยเฉพาะด้านความกตัญญูมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (M 4.49, SD 1.08) อาจเนื่องจากสังคมไทยให้ความสำคัญกับความกตัญญูกตเวทิตะ และมีการปลูกฝังมาเป็นเวลานาน และผลการวิจัยรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างแสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณ เช่น บิดา มารดา และอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M 5.00) ซึ่งความกตัญญูเป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อกันและกันด้วยความสำนึกในบุญคุณของคนอื่นที่ทำแล้วแก่ตน ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (สุวรรณฐา ลิ้ม และพระปลัดสมชาย ปโยโค, 2562) ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านความซื่อสัตย์ (M 4.40, SD 1.08) สอดคล้องกับการศึกษาของศรีสุดา งามขำ และมธุรดา บรรจงการ (2563) ที่พบว่าพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่พบมากเป็นอันดับสอง คือ ความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเมตตา (M 4.30, SD 2.12) อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ชั้นปีที่ 1 มากที่สุด ร้อยละ 29.46 กอร์ปกับข้อคำถามจะมุ่งเน้นความเมตตาที่มีต่อเพื่อนและการให้อภัยเพื่อน ซึ่งด้วยความสัมพันธ์ที่เพิ่งรู้จักกันอาจทำให้ยังไม่เกิดพฤติกรรมความเมตตาต่อกันได้

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน

และด้านสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของปิยะนันท์ นามกุล (2561) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันการศึกษา และด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานีมีการเตรียมความพร้อมด้านภาวะผู้นำและด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปีทั้งการใช้ชีวิตและในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของคณะพยาบาลศาสตร์ โดยทางคณะฯ จะมีการจัดกิจกรรมในหลักสูตรและเสริมหลักสูตรที่นักศึกษาทุกชั้นปีต้องเข้าร่วม มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ ส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการวัดประเมินผลรวมถึงการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่จะพัฒนานักศึกษาพยาบาล เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำ โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โครงการทำความดีเพื่อสังคม โครงการจิตอาสา และโครงการพัฒนาบุคลิกภาพและความอ่อนน้อม เป็นต้น กิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรเหล่านี้อาจช่วยส่งเสริมและปลูกฝังในนักศึกษาพยาบาลเกิดการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังสนับสนุนและส่งเสริมให้สำนักกิจการนักศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงมีการจัดเวทีให้นักศึกษาทุก

คนในมหาวิทยาลัยได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มาโดยตลอด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแม่ ชีปีณพิทยา เนตรน้อย (2561) ที่กล่าวว่า การจะ ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม นั้นสิ่งสำคัญที่สุด คือสถาบันการศึกษา จะต้อง จัดระบบการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริม คุณธรรมทั้งรายวิชาที่เรียน กิจกรรมต่าง ๆ รวมถึง การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อ การมีคุณธรรม จริยธรรมด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ส่งเสริมและปลูกฝังภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมให้แก่นักศึกษาในทุกระดับชั้นปี โดย พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการ สอดแทรกจริยธรรมด้านความเมตตา ความ สามัคคี และด้านความรับผิดชอบในการเรียน การสอนให้มากขึ้น และให้ความสำคัญกับการจัด สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมทั้ง ด้านกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และในสถานศึกษาทั้ง สถานทีและการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กิ่งดาว การะเกต, พรพรรณ ศรีโสภา, มณีนรัตน์ เสน ทับพระ, จุฬารัตน์ ชลกร โชติทรัพย์, และ งามเอก ลำมะนา. (2561). การพัฒนาแบบ วัดคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักศึกษา พยาบาลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารเกื้อ การณย์*, 25(1), 25 -39.

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม. (2565). *กฎกระทรวง มาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา*. สืบค้น 18 ตุลาคม

2567, จาก

https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/A/020/T_0028.PDF

จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ. (2562). *การสร้างแบบ ประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพล ศึกษา วิทยาเขตสมุทรสาคร*. เอกสารการ ประชุมวิชาการทางการศึกษา Joint International Education Conference: The 8th PSU Education Conference Growth Mindset, Innovative, and Integrated Work-Ready Education, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่), หน้า 75 – 92.

ดอกแก้ว มะโนมัย, จีราภา ไหมรัมย์, ฉัญฐกรณ สง น้อย, ณภัทรชานันต์ วิทยาพล, มาลินี ทอง เรือง, จีราภรณ์ ไหมรัมย์, ... นวรัตน์ ไว ชมภู. (2567). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษา ดร. บุศรินทร์ นาคอุบล ผู้อำนวยการสำนักงาน การศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล. *วารสาร สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา แห่งประเทศไทย*, 6(1), 127-139.

ปิยะนันท์ นามกุล. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลในขณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี. *วารสารศรีวันาลัยวิจัย*, 8(2), 27-38

มณี อากานันท์กุล, วรรณภา ประไพพานิช, สุภาณี เสนาดิสัย, และพิศสมัย อรทัย. (2557). จริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของ พยาบาลไทยตามการรับรู้ของผู้บริหาร

- ทางการพยาบาล. *วารสารสภาการพยาบาล*, 29(2), 5-20.
- แม่ชีปัทมาเนตรน้อย. (2561). ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเดวิดวิทยาลัย. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 5(ฉบับพิเศษ), 209-221.
- รุ่งนภา ตั้งจิตเรณูกุล, วิชดา กิจธรรม, สุรีพร อนุศาสนนันท์, พิกุล เอกวางกูร, และ จันทร์เพ็ญ ตั้งจิตเรณูกุล. (2560). การศึกษาแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาไทย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 23(1), 148-168.
- วิริยาภรณ์ แสนสมรส, วิภารัตน์ ยนต์ชัย, นิสากร์ เขียวรัตน์, อมรรัตน์ สว่างเกต, และนพวรรณ ดวงจันทร์. (2560). คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 10(4), 144-159.
- วิสัย คตะดา (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้จริยธรรมการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศรีสุดา งามขำ, และมธุรดา บรรจงการ. (2563). พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครสวรรค์. *วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ*, 26(2), 40-51
- สุกรี บุญเทพ, และหมัดฟาซี รูบามา. (2563). พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประจำปีการศึกษา 2563. เอกสารการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่), หน้า 479 -495.
- สุวรรณฐาลิม, และพระปลัดสมชาย ปโยโค (ดำเนิน). (2562). แนวทางส่งเสริมกตัญญูกตเวทีในสังคมไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 7(2), 424 – 434.
- โสภณ ทวีพงศากร, วันดี วณะถาวรชัย, ยงชัน ชิน, และอนุชา มาเรียน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิชาการ ปชมท*, 10(1), 1 – 11.
- Best, J. W. (1970). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. London: John Weather Hill.